

Épületdokumentáció 2.

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar

cím: 1088, Bp., VIII. kerület, Szentkirályi utca 28 – 30.

hrsz. 36596.

A zártos, háromemeletes lakó - és középület 1897 és 1899 között épült Hofhauser Antal tervei alapján.¹ Az épület kilenc tengelyes, vakolatlan vörös téglá homlokzattal rendelkezik. A közép-rizalit öt tengelyre osztható, közepén gótikus formakincset követő bélletes fülkében helyezkedik el, a bal kezében kettős keresztet tartó Szent István király szobra. A sarok-rizalitok mind a négy sarkán pajzsos mackó-szobor látható, mely a későbbiekben az épületbe költöző Franklin Nyomda emblémájává vált. A Szentkirályi utca 28. szám alatt álló épületet 1963-ban (9. számú törvényerejű rendelet) nyilvánították védetté, ezen belül is kiemelt védelem alatt állnak a következő épületrészek: a földszinti előcsarnok, a díszterem, valamint a lépcsőház.² A döntően neogótikus stílusú, egy udvarral rendelkező intézményt a *Szent István Társulat* építtette, mely ide helyezte át székhelyét a korábbi Lövész utcai székházából. A Társulat az új, reprezentatív épületben saját nyomdát is létesített, amely *Stephaneum Nyomda* néven működött 1948-ig, ezt követően egyesítették a *Franklin Nyomdával*.³

A Szent István Társulat az 1890-es évektől kezdve szeretett volna saját nyomdát létesíteni, ez az igény Zichy Nándor elnök (elnökségének ideje, 1889 – 1911)⁴ szorgalmazására valósult meg. Az eddigi kiadványokat az *Athenaeum Könyvkiadó vállalat* nyomdájában készítették, azonban ez a megoldás ráfizetéssel járt. Az elnökség mindenképpen azt tartotta ideálisnak, hogy a nyomda és a központi székház egy épületen belül helyezkedjen el, azonban a Lövész utcai székház túl kicsinek bizonyult e tervek megvalósítására, ezen okból fogalmazódott meg

¹ DÉRY Attila, *Józsefváros: VIII. kerület*, Bp., TERC, 2007, 417 – 418 (Budapest Építészeti Topográfia, 4.)

² M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története*, Bp., Franklin, 1973, 176 – 178.

³ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve 1848 – 1998*, Bp., Szent István Társulat, 1998, 103.

⁴ ZICHY Nándor, zichi és vásonkeői, gróf (1829 – 1911) A Szent István Társulat elnöki tisztsége előtt számos egyéb politikai szerepvállalás fűződik a nevéhez. 1861-ben Fejér vármegye alispánja, majd 1865 és 1880 között országgyűlési képviselő és főrendiházi tag. A kiegyezési tárgyalások aktív résztvevője. 1889 – 1911 között a Szent István Társulat elnöke, 1895-ben nagy szerepe volt a Néppárt megalapításában is.

(= *Magyar Katolikus Lexikon*, főszerk., DIÓS István, szerk., VICZIÁN János. Internetes elérhetőség: <http://lexikon.katolikus.hu/Z/Zichy.html> (letöltés ideje: 2014. szeptember 20, 15:40); A Társulat új székházának építési költségeihez is jelentősen hozzájárult Zichy Nándor, aki magánvagyonának jelentős részét áldozta a megvalósításhoz. (= ERDÖSY Károly, *A Szent István-Társulat élen = Emlékkönyv Zichy Nándor gróf születésének századik évfordulójára 1829 – 1929*, Bp., Szent István-Társulat, 1929, 58.

egy új központi épület felállításának gondolata. E mellett a társulat 1898-ben esedékes ötven éves jubileuma is fontos szerepet játszott a megvalósításban. Az új társulati székház ügyéről 1892. április 7-én tartott választmányi ülésen tárgyaltak először. A kivitelezéshez megnézett telkek közül a Szentkirályi utca 28. szám alatti bizonyult a legmegfelelőbbnek. Ezt követően került sor Hofhauser Antal műépítész és egyetemi tanár felkérésére, hogy készítse el a palotaként elgondolt intézmény terveit. Az elkészült vázlatokat és az előirányzott költségeket Czigler Győző építész, műegyetemi tanár ellenőrizte, véleménye szerint a kivitelezés 300 000 forintból megvalósítható.⁵

A Szentkirályi utcában 1897. május 1-jén kezdték meg a munkálatokat, majd 1898 decemberére fejezték be a háromemeletes neogótikus palotát. Notter Antal (A társulat történetírója) ekképpen írt 1904-ben az épületről:

„... a Szentkirályi utcában remek csúcsíves palota emelkedik. A Szent István Társulat hajléka ez, melyet pár évvel ezelőtt emelt magának, s melyben fönnállásának ötvenedik évében, 1898. december 11-én költözött be. A palota hatszáz négyszögölnyi területen, közel félmillió forint költséggel épült Hofhauser Antal tanár és műépítész tervei alapján. Ezt a palotát a társulat, mint emléket létesítette magának működése első félszázadának befejezésekor. Azonban nemcsak emlék ez a palota, hanem egyszersmind jelképe, kifejezője jelen munkássága nagyságának és fontosságának.”⁶

A Szent István Társulat 1898 decemberétől költözött át az új épületbe, a díszteremben tartotta az éves közgyűléseket, egyéb tanácskozó helyiségekben pedig a választmányi ülések zajlottak, itt folytatta tevékenységét a *Tudományos és Irodalmi Osztály*. Az épületben 14 bérlakást is kialakítottak, ezek bérleti díja a társulat pénztárát gazdagította.⁷ Az érdekessége, hogy a *Budapesti Czim- és Lakjegyzék* szerint 1899 és 1908 között maga Hofhauser Antal, műépítész, egyetemi tanár lakása is ide volt bejelentve.⁸

Az új épületben 1899 tavaszán kezdte meg működését a *Stephaneum Nyomda*, mely a társulat „*saját költségén és saját kezelésében*” jött létre, s mintegy 130 embert foglalkoztatott. A nyomda első műszaki igazgatója Kohl Ferenc lett, – korábban *Franklin Társulat* nyomdásza – aki megtervezte a nyomdai tevékenységhez szükséges összes berendezést, a nyomdagépektől kezdve a könyvkötészethez szükséges felszereléseken át, egészen a betüöntöde eszközeiig. A vállalkozás sikerét mutatja, hogy a *Stephaneum Nyomda* termékei

⁵ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve...*, i. m., 103 – 104.

⁶ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve...* i. m., 104.

⁷ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve...* i. m., 105. Például az egyik bérlakásban élt dr. Kisfaludy A. Béla, nyugalmazott egyetemi tanár (= *Budapesti lakcímgjegyzés* 1900)

⁸ Erre példa *Budapesti Czim – és Lakásjegyzék 1902 – 1903 (14. évfolyam): Építészek, műépítészek*, 550.

szerepelhettek az 1900. évi párizsi világkiállításon is. A nyomda és a székház a katolikus kultúra és műveltség fontos forrását jelentette egészen 1948 tavaszáig, az államosításáig.⁹

Eddig kiemelten a Szentkirályi utca 28. szám alatt álló ingatlanról esett szó. A tulajdonlapon a Jog-és Államtudományi Kar épülete a Szentkirályi utca 30. számig van bejegyezve, ennek következtében az egykor mellette álló épületekről is szót kell ejteni.

Fontos kiemelni, hogy az épület közvetlen szomszédságában, a Szentkirályi utca 30. szám (1880-as évekig Ősz utca 20. szám, hrsz. 5454) alatt 1828-tól nagy múltú és sikeres nyomda üzemelt.¹⁰ Bucsánszky Alajos könyvkötő (született 1802-ben Egerben, elhunyt 1883-ban Budapesten) 1845-ben már az egyszintes épület tulajdonosa, aki többek között arról nevezetes, hogy ő adta ki az első Robinson-fordítást Magyarországon.¹¹ Az első, huszonnégyszemélyes terjedelmű földrajzi atlasz kiadása szintén az ő nevéhez kötődik. Pesten 1849-től indult hivatalosan a nyomdai vállalkozása, ezt megelőzően – az 1830-as években – Pozsonyban telepedett le és jelentett meg különféle nyomtatványokat.¹² A pesti nyomdai vállalkozása a kiegyezést követően felvirágzik, miután 1867-ben megvásárolta a tönkrement Trattner-Károlyi vállalatot. A sikerességét mutatja, hogy 1871 és 1872 között reprezentatív emeleti részt építtetett a földszintes nyomdahelyiség fölé.¹³ A nyomda felszereltségéről ekképpen írt a *Typographia* 1881. november 4-ei száma:

„Ezen nyomda hat gyorsajtóval, nagy könyvkötődével, tömöntődével és egyéb nagyszabási felszereléssel rendelkezik. Működésének nagyobbik része naptárak kiadására vonatkozik...”

Bucsánszky Alajos 1878-ban adta át a nyomda vezetését vejének, Rózsa Kálmánnak, aki tovább gyarapította a családi örökséget. Végzettségét tekintve nem volt nyomdász, a nyomda gyakorlati vezetését Strauch Alajosra bízta. A nyomda kiemelten foglalkozott ponyvairódalom kiadásával is. Rózsa Kálmán halálát követően az örökös nő második férje, Kósa Rezső került a vállalkozás élére. A hagyománynak, valamint a családi örökségnek megfelelően az üzem nevét hivatalosan is *„Rózsa Kálmán és Neje”* címen jegyeztette be.¹⁴ A Szentkirályi utca 30. szám alatt álló épület nem műemlék, de „várostörténeti kuriózum”. Különlegessége a lépcsőházban látható hatvannégy olajtechnikával festett arckép, melyek a honfoglaló vezéreket, Árpád-házi királyokat, valamint az aradi tizenhárom vértanú medaillon-

⁹ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve...* i. m., 105–107.

¹⁰ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve...* i. m., 119.; a korábbi szakirodalom: POGÁNY Péter, *A magyar ponyva tükröje*, Bp., Európa, 1978, 296. az 1840-es évektől számítja az Ősz u. 20. sz. a. (ma Szentkirályi u. 30.) álló Bucsánszky-féle nyomda működésének kezdetét.

¹¹ POGÁNY Péter, *A magyar ponyva tükröje*, Bp., Európa, 1978, 296–297

¹² M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története*, Bp., Franklin Nyomda, 1973, 84.

¹³ POGÁNY Péter, *A magyar ponyva tükröje*, Bp., Európa, 1978, 296–297. (lásd mellékelt tervek)

¹⁴ POGÁNY Péter, *A magyar ponyva tükröje*, Bp., Európa, 1978, 297–298.

arcképét ábrázolják. Egy külföldi személyt is látható a sorozatban, mégpedig Abdul Medszid, aki menedékjogot adott Kossuth Lajosnak és a vele emigrált társainak. A kör alakú mennyezet a vérszerződés jelenetét mutatja be. A festményeket Gaál Lajos készítette 1873-ban.¹⁵

Feltételezhető, hogy a Szent István Társulat választását, – mely szerint a Szentkirályi utca 28. szám alatti telken építi fel új székházát és nyomdáját – az a körülmény nagymértékben befolyásolta, hogy egy ilyen nagy múltú és sokak által ismert üzem mellé települt. Nem kizárt, hogy már az építkezés megkezdésekor reménykedtek abban, hogy idővel bekebelezhetik a korszerű nyomdatechnikával felszerelt¹⁶ szomszédos épületet, ezzel is növelve a felállítandó társulati nyomda színvonalát.

Ezt a feltételezést megerősíti a szakirodalom is:

„Korán felmerült a gondolat ennek a vállalatnak a megszerzésére, de a társulat zilált anyagi viszonyai nem tették ezt lehetővé, a kért eladási ár igen magas volt. A lehetőségek az 1910-es évek elején javultak... 700 000 koronáért 1912-ben a társulat a Rózsa-féle vállalat birtokába jutott... átvette részvényeit s igazgatótanácsába meglévő korábbi részvénytársaságainak vezetőit helyezte: a közös igazgatás tehát biztosítva volt.”¹⁷

Tehát 1912-től a Szent István Társulat fokozatosan magába olvasztotta a Rózsa Kálmán és Neje Könyvkiadó és Könyvnyomda Részvénytársaságot, de ekkor névleg még nem egyesültek. A levéltári források is erről tanúskodnak, ugyanis az iratanyagban feltűnően sok üzemhelyiség bővítésre és korszerűsítésre került sor az 1913. év folyamán.

Egy 1913. április 4-én keltezett Nyilatkozat szerint a két fél az épületeket elválasztó határfalak áttöréséről állapodott meg. A nyilatkozatot a Szent István Társulat részéről gróf Mailáth György elnök, „valóságos belső titkos tanácsos, földbirtokos, budapesti lakos” (I. kerület, Úri utca 54. sz. alatt bejelentve); a Rózsa Kálmán és Neje Részvénytársaság részéről pedig Dr. Giesswein Sándor kanonok és Erdősi Károly részvénytársasági vezérigazgató írták alá, akik pedig a VIII. kerület, Szentkirályi u. 28. sz. alatt voltak bejelentve. (Érdemes

¹⁵ M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története*, Bp., Franklin, 1973, 178.; DÉRY Attila, *Józsefváros: VIII. kerület*, Bp., TERC, 2007 (Budapest Építészeti Topográfia 4.) 418.

¹⁶ Budapest Főváros Levéltára, továbbiakban BFL – IV. 1407.b. 2444 / 1891 – III. ; BFL – IV. 1407.b. 6068 / 1891 – III. jelzetű kérvény és engedélyezési irat szerint „Rózsa Kálmán VIII. kerület (Józsefváros) Szentkirályi u. 30. sz. a. fekvő házban az általa bemutatott tervek szerint négy lóerejű gázmotor felállítására hatósági engedélyezésért folyamodott.” Az 1891. január 18-án keltezett kérvényben Rózsa Kálmán nyomdatulajdonos az alábbiakat említi az üzem felszereltségével kapcsolatban: „A VIII. kerületben Szentkirályi utca 30 / 5454 hrsz. alatti egyemeletes házam pincéjében berendezett könyvnyomdában a meglévőkön kívül egy négy lóerejű tartalék légszuszogépet a könyvnyomdaüzletem szakadatlan üzése végett a mellékelt terv szerint felállítani szándékozván: kérem a Tekintetes Fővárosi Tanácsot az arra vonatkozó engedélyt kegyesen megadni méltóztatásuk.” A gázmotorra az engedélyt megadták, a műszaki véleményből pedig egy mondatot érdemes kiemelni, ami a nyomda korai alapítására utal: „a szóban forgó műhely nem újból létesítendő, hanem egy már meglévő nyomda műhelyről van szó, itt az összes helyiségek kellő világítással és szellőztetéssel bírnak.”

¹⁷ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve...* i. m., 119.

megjegyezni, hogy a vezérigazgatóság nem a Szentkirályi u. 30. szám alatt van bejelentve, ez is utal a szervezeti átalakulásra.) A dokumentum teljes terjedelmében:

„Nyilatkozat, melynél fogva alulírott Szent-István Társulat egyrészt, másrészt Rózsa Kálmán és Neje Könyvkiadó és Könyvnyomda r. t. megállapodunk közösen abban, hogy a Budapesti Székesfőváros pesti részének 5504 tkvi [telekkönyvi] betétében 5450 hrsz. alatt felvett és másrészt a Budapesti székesfőváros 5508 tkvi betétében 5454 hrsz. alatt felvett egymással határos ingatlanokon álló és érintkező határfalak áttörésének az egyik telekből a másikba földszint, I., II., és III. emeleten átjáró ajtók nyitassanak. (Kelt: Budapest, 1913. április 4.)”¹⁸

Az határfalak áttörése után került sor a Szentkirályi utca 30. szám alatti nyomda teljes bekebelezésére, mely a tulajdonviszonyokat rögzítő birtoklap egyik bejegyzésében olvasható. A birtoklapon szereplő fontos információk a következők:

„Az 1913. május 8-ai nyilatkozat alapján [ennek részdokumentuma a fent említett megállapodás] ezen ingatlannak [Szentkirályi u. 30.] az a tulajdonjogi korlátozása, hogy az emeleti helyiségeket lakás céljára használni nem szabad.”¹⁹

[22-es sorszámmal ellátott bejegyzés:] „Budapesten 1922. december 20-án kelt tulajdonjog bekebelezési engedély alapján ezen ingatlanra a tulajdonjog egyesülés folyamán a Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó Rt. budapesti (Szentkirályi utca 28.) cég javára bekebeleztetik.”²⁰

A Rózsa Kálmán és Neje Részvénytársaság nemcsak értékes berendezésű nyomdaüzem (12 nyomógép, kiadványok matricái, kétszínnyomó rotációs gép) volt, hanem jelentős kiadói jogokat is birtokolt. Ezzel a Szent István Társulat kalendáriumok, naptárak, imakönyvek, népies kiadványok kiadói jogát is megszerezte.²¹

Az 1913. évben jelentős átalakítások is zajlottak a Szentkirályi u. 30. szám alatt álló nyomdaépülettel kapcsolatban. Az épület egy földszintes és egy háromemeletes műhelytoldalékkal is kiegészült, melyet a budapesti magánépítési albizottság 1913. április 14-én tartott ülésen engedélyezett.²² Az 1922-es egyesítést követően az üzem Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó A Szent István Társulat Egyesített üzemei Részvénytársaság hivatalos néven folytatta tovább a működését. A Társulat reprezentatív faszerkezetű boltkapuzatot is

¹⁸ BFL – IV. 1407.b. – 74516 /1913 - III. (a kiemelés nem az eredeti szöveg része)

¹⁹ BFL – IV. 1407.b – 135305 / 1925 – III. (az iratanyaghoz mellékelte 5508. számú Birtoklap alapján)

²⁰ BFL – IV. 1407.b – 135305 / 1925 – III. (az iratanyaghoz mellékelte 5508. számú Birtoklap alapján)

²¹ MÉSZÁROS István, *A Szent István Társulat százötven éve...* i. m., 119.

²² BFL – IV.1407.b. – 40111/ 1913 – III. (ügyosztályi szám: 49731)

emeltetett a Szentkirályi u. 30. szám alatti épületrészhez, melyet 1925. október 22-én kérelmezett:

*„Alulírott vállalat tisztelettel bejelenti, hogy a VIII. kerület Szentkirályi u. 30. szám alatti utcai bejáratához süszükséglendő portálszerű kirakat tervezésével és építésével Szarka Károly (bejelentve: VIII. kerület, Szentkirályi u. 15.) műasztalost bízta meg, amely munkákhoz a tek. Tanács hozzájárulási, illetőleg hozzájárulási engedélyét tisztelettel kéri...”*²³

A folyamatos bővülésre – egyúttal a *Stephaneum Nyomda* sikerességére is – utal, hogy a továbbiakban is sor került átépítésekre, erre példa az 1940. március 26-án engedélyezett *„Szentpály Károly építőmester által készített és mellékelt tervek szerinti, gépterem-toldalék építése”*.²⁴

A Franklin Nyomda 1948-ban költözött a Szentkirályi utca 28. szám alatti ingatlanba, miután a második világháborúban a korábbi épületük elpusztult. A Stephaneum Nyomdát egyesítették a Franklin Nyomdával. Az egyesítést követően a két épület megmaradt eredeti állapotában, homlokzatuk restaurálására 1962-ben került sor. A következő évben, 1963-ban megszüntették a Szentkirályi utca 30. szám alatt álló épület kapubejáratát és az üzem céljaira alakították át az első emeleti lakásokat. Az épület átalakítási munkálatai 1964. április 23-ig tartottak, ezt követően tovább működött Franklin Nyomda név alatt.²⁵

Az épülettörténet következő nagy fejezete 1995-től indul, ettől az időponttól lett az összevont Szentkirályi utca 28 – 30. szám alatti épületegyüttes a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog-és Államtudományi Karának otthona.

²³ BFL – IV. 1407.b. – 118421 / 1925 – III.

²⁴ BFL – IV. 1409.c. – 304233 / 1940 – III.

²⁵ M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története*, Bp., Franklin, 1973, 179.

Melléklet

Budapesti Cím- és lakjegyzék			
1885 – 1886. évi (76. o.)	VIII. kerület Ősz utca 28. (= mai Szentkirályi u. 28.)	Lelenyi Kulcsár Béláné és Lucz Karolin	hrsz. 5450
1888. évi (415. o.)	VIII. kerület Ősz utca 28. (= mai Szentkirályi u. 28.)	Lelenyi Kulcsár Béláné és Lucz Karolin	hrsz. 5450
1891 – 1892. évi (102. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi utca 28.	Lelenyi Kulcsár Béláné és Lucz Karolin	hrsz. 5450
1894. évi (100. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Lelenyi Kulcsár Béláné és Lucz Karolin; a Szentkirályi u. 29. szám alatt (hrsz. 5367) a Nemzeti Lovarda egyesület; a 30-as szám alatt (hrsz. 5454) pedig Rózsa Kálmán	hrsz. 5450
1896 – 1897. évi (100. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Lelenyi Kulcsár Béláné és Lucz Karolin; (a Szentkirályi u. 29-es, valamint a 30-as szám változatlan)	hrsz. 5450
1898. évi (120.o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Lelenyi Kulcsár Béláné (a Szentkirályi u. 29-es, valamint a 30-as szám változatlan)	hrsz. 5450
1900 – 1901. évi (121.o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István-társulat (a Szentkirályi u. 26. szám alatt a Nemzeti torna-egyesület; a 25 és 27. szám alatt a Nemzeti Lovarda egyesület; a 30-as szám alatt Rózsa Kálmán (hrsz. 5454)	hrsz. 5450
1902 – 1903. évi (129. o)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; (29. szám és a 31. az	hrsz. 5450

		Eszterházy utcához tartozik) A Szentkirályi u. 30-as szám alatt Özv. Rózsa Kálmánné és fia (hrsz. 5454)	
1904 – 1905. évi (158.o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; a Szentkirályi u. 30-as szám alatt özvegy Rózsa Kálmánné és fia és Kósa Rezső (hrsz. 5454)	hrsz. 5450
1905 – 1906. évi (163.o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; a Szentkirályi u. 30-as szám alatt Kósa Rezső és neje (hrsz. 5454)	hrsz. 5450
1908. évi (176. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; a Szentkirályi u. 30-as szám alatt Kosowitz Gyula (hrsz. 5454)	hrsz. 5450
1909. évi (181. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; a Szentkirályi u. 30-as szám alatt Kosowitz Gyula (hrsz. 5454)	hrsz. 5450
1910. évi (187. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; a 30-as szám alatt változatlan	hrsz.5450
1911. évi (194. o.)	VIII. ker. Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; Szentkirályi u. 30. szám alatt Rózsa Kálmán és neje Könyvkiadó és Könyvnyomda r. társ. (hrsz.5454)	hrsz. 5450
1912. évi (209. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; Szentkirályi u. 30. sz. alatt: Rózsa Kálmán és neje Könyvkiadó és Könyvnyomda r. társ. (hrsz.5454)	hrsz. 5450

1913. évi	Változatlan	Változatlan (a 30. szám is ua.	hrsz. 5450
1914. évi (217. o.)	Változatlan	Változatlan (a 30-as szám is ua.)	hrsz. 5450
1916. évi (223. o.)	Változatlan	Változatlan	hrsz. 5450
1922 – 1923. évi (1086. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Változatlan	hrsz. 5450
1928. évi (184. o.)	VIII. kerület, Szentkirályi u. 28.	Szent István Társulat; A Szentkirályi u. 29. szám alatt: Nemzeti Lovarda-egylet; A 30. szám alatt: Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó Rt.	hrsz. 5450

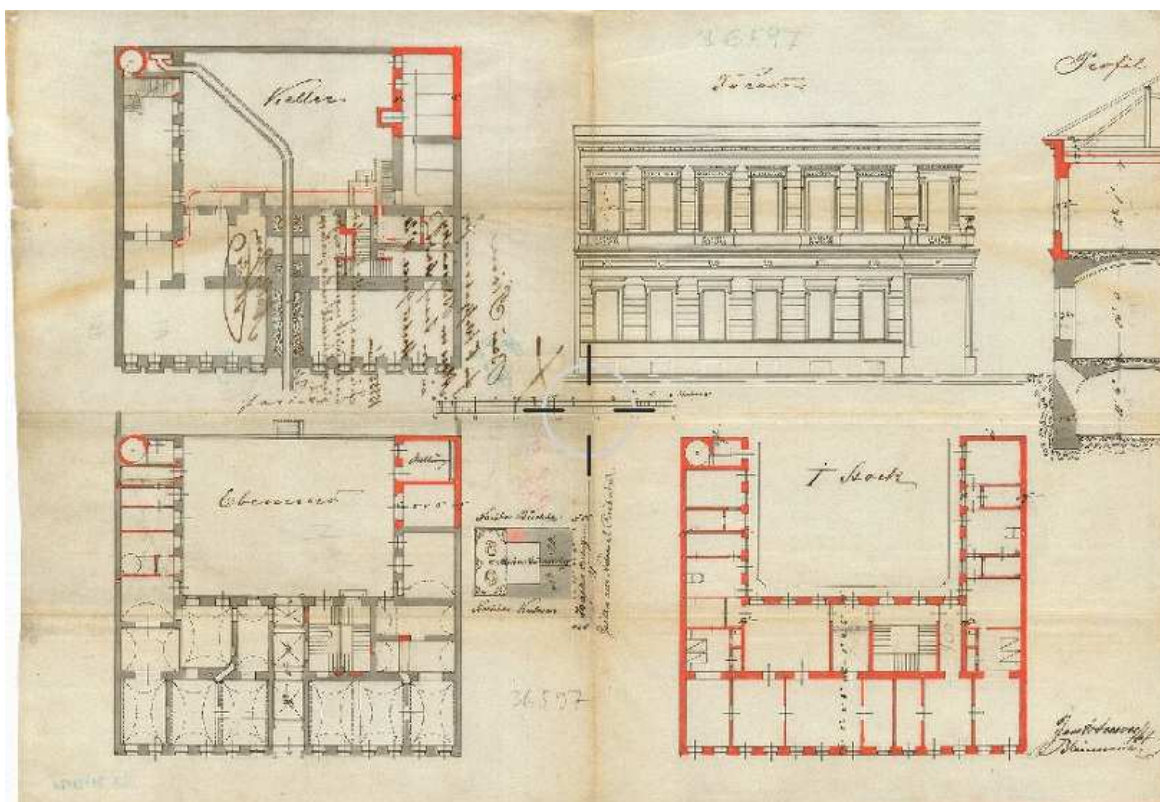
Épülettörténeti képdokumentáció:

1. Tervek:

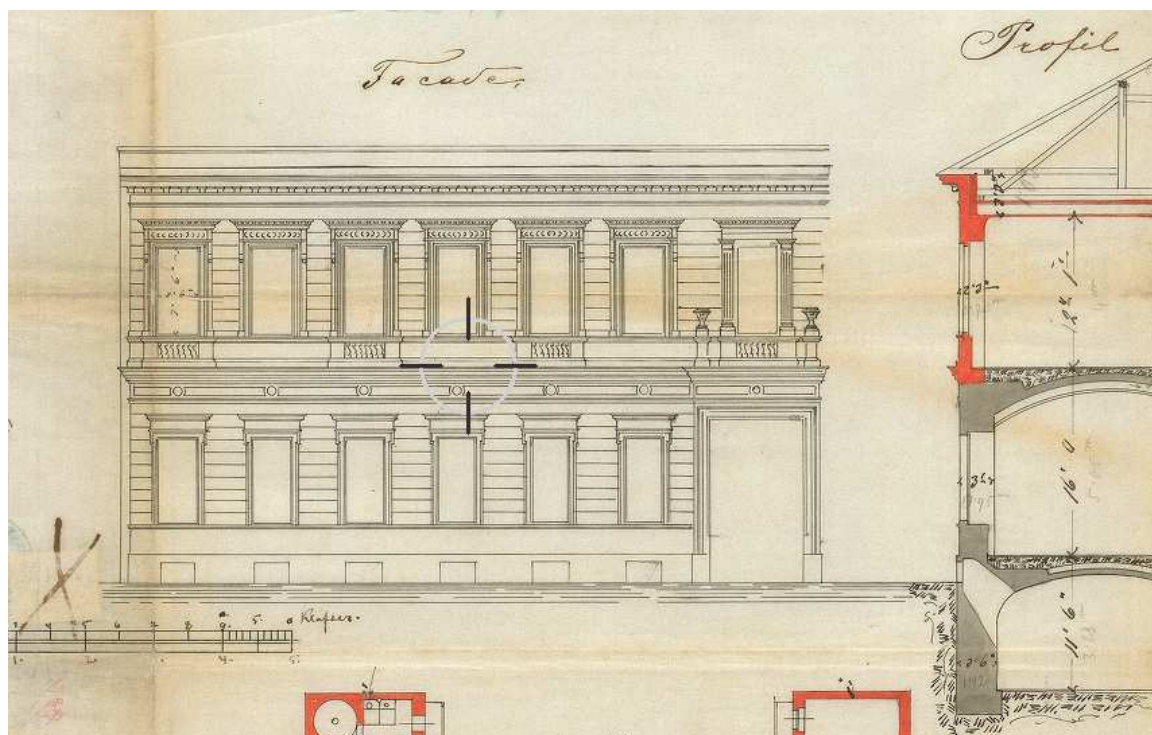
Kizárólagosan a Szentkirályi utca 28. szám alatti székházra vonatkozóan nincsenek rajzok a Budapest Főváros Levéltárának (BFL) Tervtárában. A Szentkirályi utca 30. szám alatt álló épületrészeiről van néhány terv, illetve az összevont épületről (Szentkirályi utca 28 – 30), ezek közül a fontosabbakat mellékelem a dolgozathoz.

A Budapest Történeti Múzeum (BTM) Kiscelli Múzeumának Építészeti Gyűjteményében sem található tervrajz, vagy homlokzati rajz a Szent István Társulat egykori székházáról.²⁶

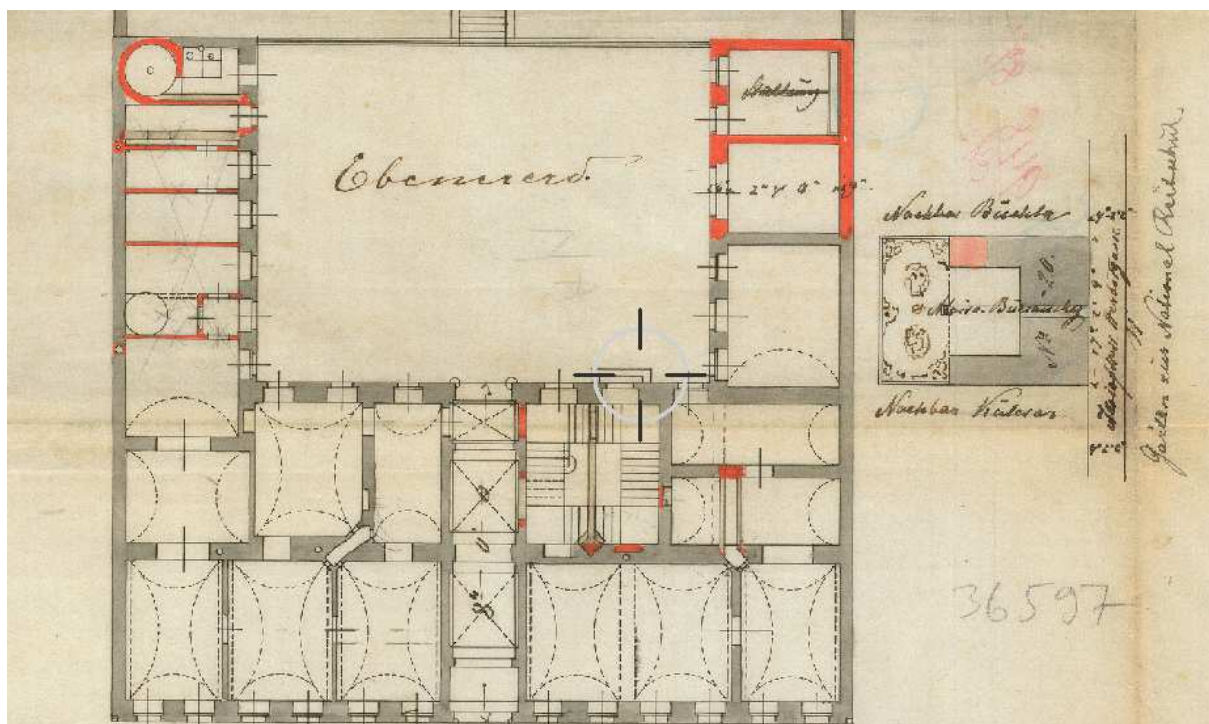
²⁶ BRANCIK Márta, a BTM Kiscelli Múzeum Építészeti Gyűjtemény vezetőjének írásbeli közlése.

1. Bucsánszky Alajos könyvkötő megrendelésére készített tervek, Szentkirályi utca 30. Az egyemeletes épületre újabb emeletet terveztetett Ámon József építésszel 1871-ben. Levéltári jelzet: BFL – XV. 17. b. 312 948/1871

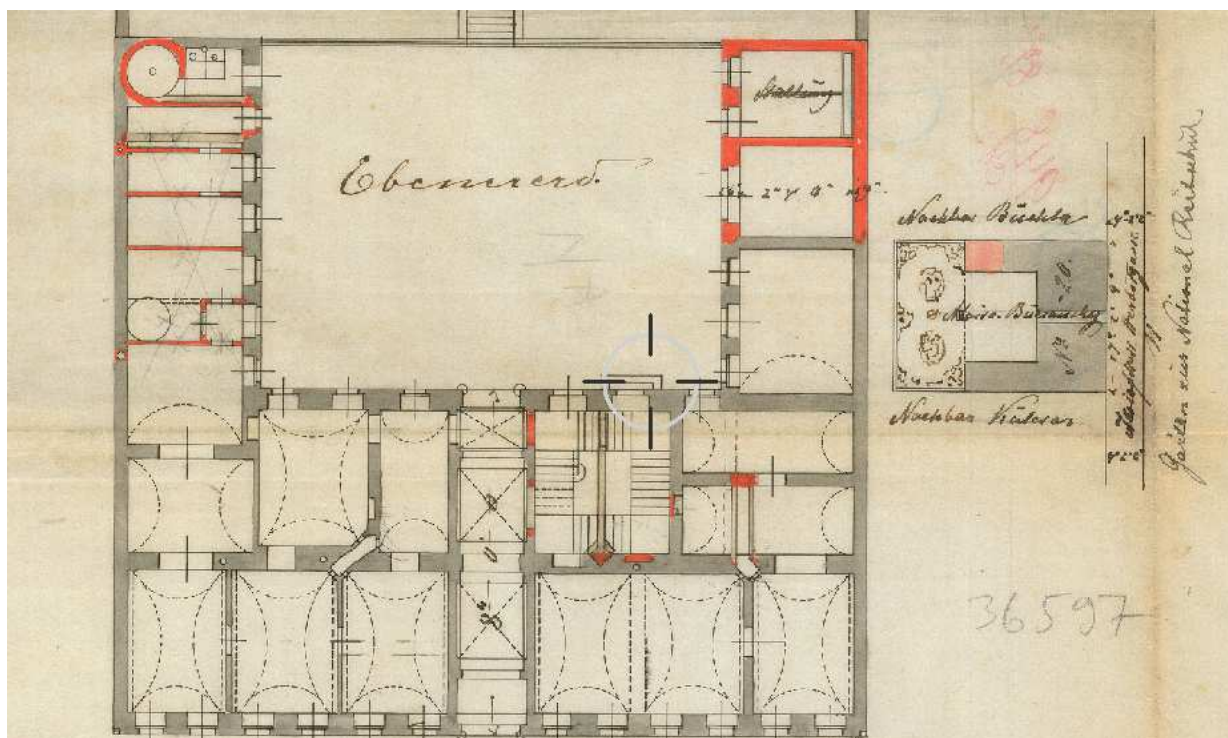

2. Ámon József építész tervrajza (1871) Szentkirályi utca 30. (részlet) Levéltári jelzet: BFL – XV. 17. b. 312 948/1871

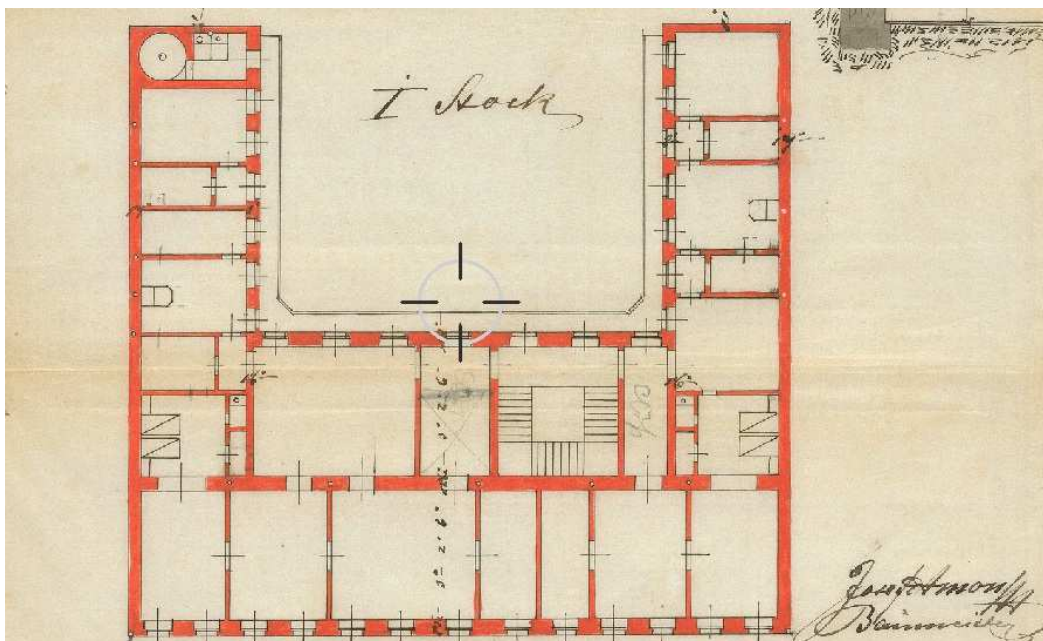
3. Ámon József építész tervrajza (1871) Szentkirályi utca 30. (részlet)

Levéltári jelzet: BFL – XV. 17. b. 312 948/1871

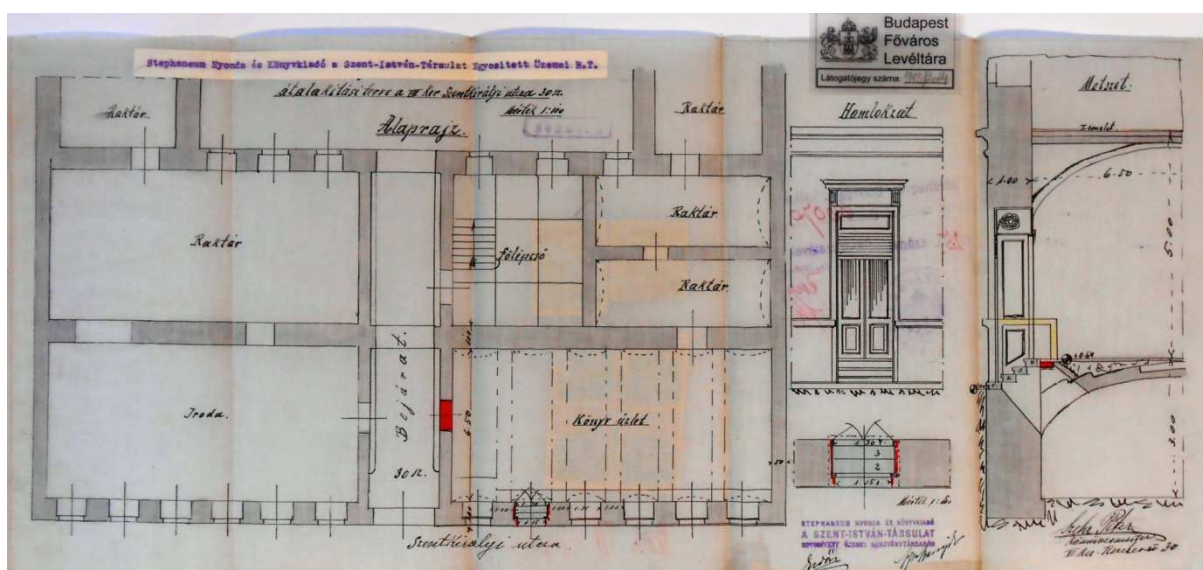
4. Ámon József építész tervrajza (1871) Szentkirályi utca 30. (részlet)

Levéltári jelzet: BFL – XV. 17. b. 312 948/1871

5. Ámon József építész tervrajza (1871) Szentkirályi utca 30. (részlet)

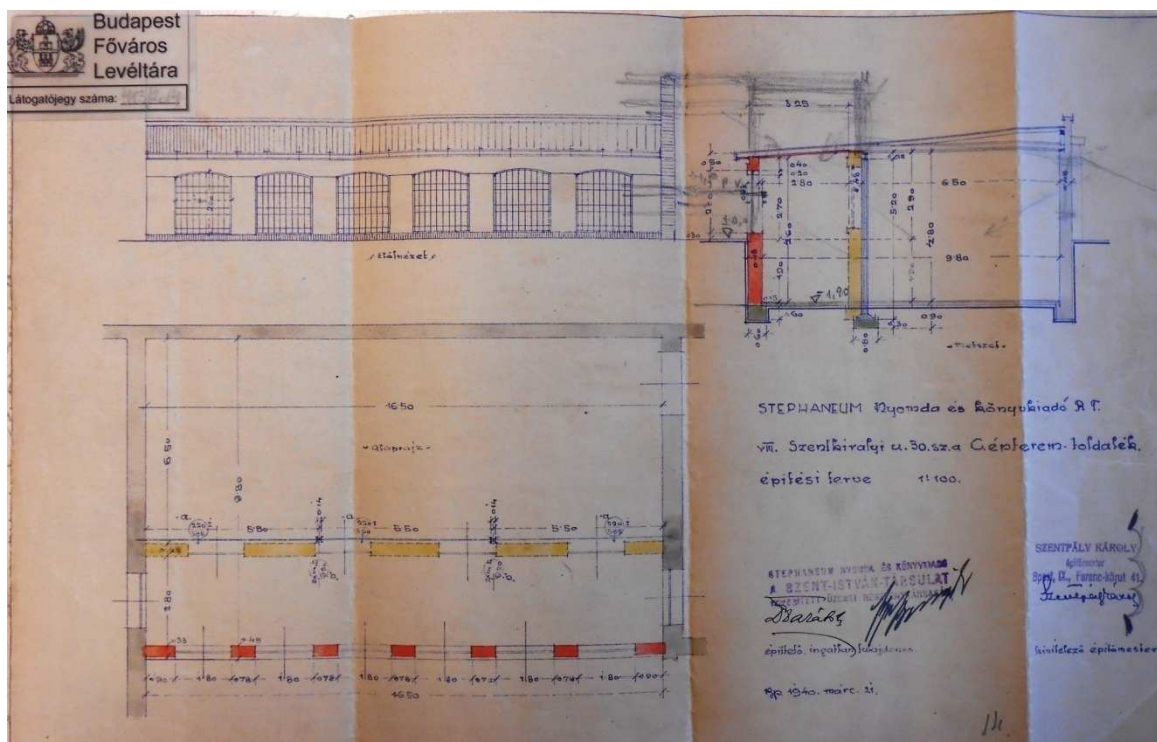
Levéltári jelzet: BFL – XV. 17. b. 312 948/1871²⁷

6. „Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó, a Szent-István-Társulat Egyesített Üzemei Rt., Átalakítási terv a Szentkirályi utca 30. szám alatti épületről”

Levéltári jelzet: BFL – Tervtár XV.17.d.329 66070 / 1925 – III.

²⁷ A tervrajzok elektronikusan elérhetőek a BFL adatbázisában az alábbi linken:
http://www.archivportal.arcanum.hu/lear/opt/a130323.htm?v=pdf&q=%28WRD%3D%28szentkir%Ellyi%20utca%2030%29%29/LT_BFL/TERKEP%2CTERVEK&s=SORT&m=2&a=rec, letöltés ideje:2014. szeptember 20. 15:04.

7. Szentpály Károly építőmester „Stephaneum Nyomda és Könyvkiadó, a Szent-István-Társulat Egyesített Üzemei Rt., VIII. Szentkirályi utca 30. szám alatti gépterem toldalék építési terve.” 1940. március 21.

Levéltári jelzet: BFL – Tervtár, XV.17. d.329. 304 233 / 1940

1. Képdokumentáció

Az épületre vonatkozóan a Budapesti Történeti Múzeum (BTM) Kiscelli Múzeumának Fényképgyűjteményében nincsenek felvételek.²⁸ A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Képtárában sem találhatóak fényképek, vagy képeslapok.²⁹

A közölt felvételeket a FSZEK Képkatalógus³⁰ alapján találtam. (A képeknél a felvételeket közlő könyv adatait tüntettem fel.)

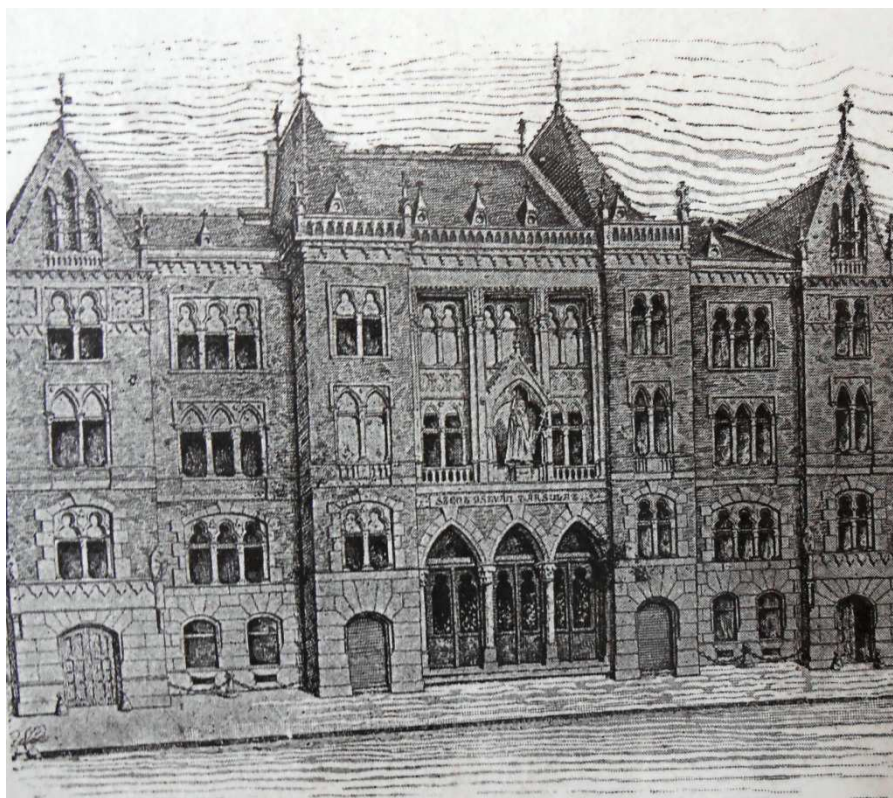
²⁸ DEMETER Zsuzsanna a BTM, Kiscelli Múzeum Fényképgyűjtemény vezetőjének írásbeli közlése.

²⁹ NAGY Zita, a FSZEK Fotótár vezetőjének közlése alapján.

³⁰ Budapest története képekben 1493 – 1980: Képkatalógus, 2. kötet, főszerk., Dr. BERZA László, Bp., 1983, 106 – 107, 113.

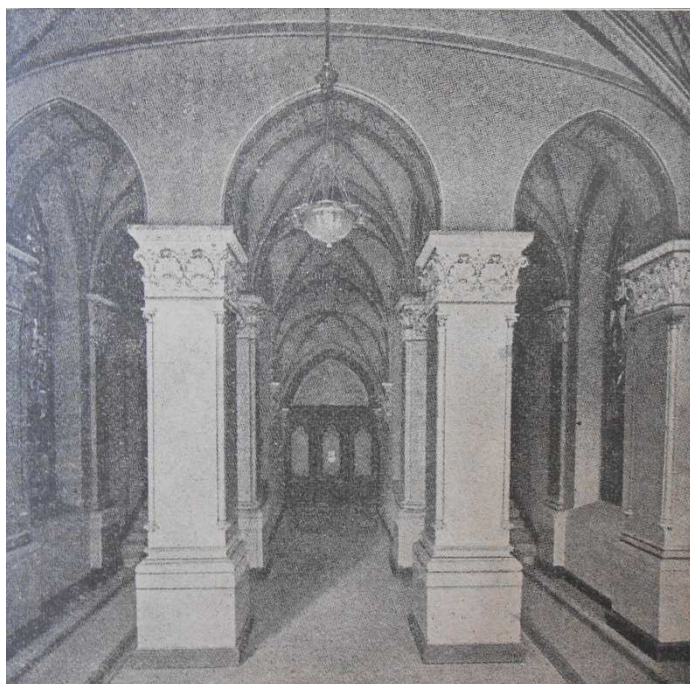
1. „*A Szent István-Társulat háza.*” = Nyomtatásban megjelent: *A Szent István-Társulat Naptára*, 1905, Bp., Szent István-Társulat, 81.; HORVÁTH E. János, *Nagy Budapest: útmutató a Székesfővárosban*, Bp., Szent István Társulat, 1910, 143. *Emlékkönyv Zichy Nándor gróf születésének századik évfordulójára 1829 – 1929*, Bp., Szent István-Társulat, 1929, 59.; M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története*, Bp., Franklin Nyomda, 1973, 82.

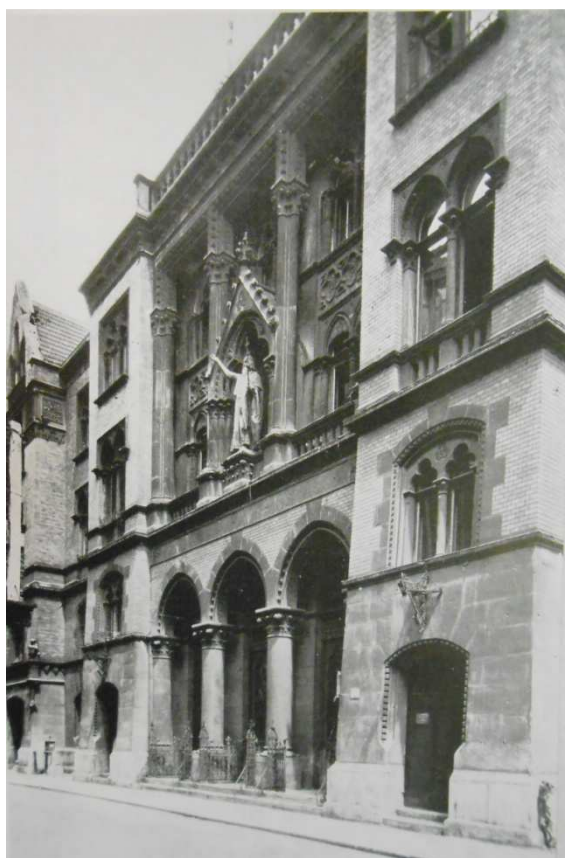
2. „*A Szent-István-Társulat palotája*” = IZSÓF Alajos, *Katholikus Budapest: Kalauz azok számára kik Budapest katolikus intézményei iránt érdeklődnek. Belefoglalva azon állami vagy városi intézeteket is, melyek katolikus vezetésre vannak bízva*, Bp., Stephaneum Nyomda, 1904 (?), 73.

3. „*A társulati ház díszterme.*” = ERDŐSI Károly, *Emlékkönyv Zichy Nándor gróf születésének...* i.m., 1929, 61.

4. „A *Szent-István-Társulat* palotájának előcsarnoka.” = HORVÁTH E. János, *Nagy Budapest...* i.m., 1910, 141.

5. „A *Franklin* épületének homlokzata” = M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története...* i.m., 1973, 177.

6. „*A díszterem*” A teret meghatározza a mennyezet stukkós, kazetta-rendszerű kiképzése, valamint a tölgyfa ajtók. = M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története...* i.m., 1973, 178 – 179.

7. „*A második emeletre vezető lépcsőzet*” = M. BARANYI Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története...* i.m., 1973, 178.

8. „A Rózsa-nyomda épülete Szentkirályi utca 30. szám alatt” = M. BARANYI
Dóra, *A Franklin Nyomda százéves története...* i.m., 1973, 83.

9. „A Szent-István-Társulat naptára” 1905, a kiadvány díszborítója.

10. „Prenoszil S.: A Szent István Társulat Székháza” = Mészáros István, A Szent István Társulat százötven éve 1848 – 1998, Bp., Szent István Társulat, 1998. (könyvborító)

Felvételek a jelenlegi épületről.

A fényképeket készítette Hegedüs Márta Flóra a Pázmány Péter Katolikus Egyetem művészettörténet mesterszakos hallgatója.

1 – 2. kép: Részletek a jelenlegi homlokzatról